

ÓKOR – AKKOR, EGYKOR ÉS MA

XV. MAGYAR ÓKORTUDOMÁNYI KONFERENCIA

Klasszika Filológia Tanszék

Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK

PROGRAMFÜZET

Esztergom, Johanneum (2500 Esztergom, Majer István út 1–3.)
2024. május 23–25.

Támogatók

Ókortudományi Társaság

Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK

Prímási Levéltár

<https://okortudomany.hu>

<https://ppke.hu>

<https://btk.ppke.hu>

<http://www.primarch.hu>

<https://btk.ppke.hu/xv-magyar-okortudomanyi-konferencia>

2024. MÁJUS 23. (CSÜTÖRTÖK)

BTK E Díszterem

9.00–10.30	Regisztráció
10.30–10.50	Megnyitó Ft. Dr. Kuminetz Géza György rektor Dr. Karsai György, az Ókortudományi Társaság elnöke Dr. Birher Nándor Máté dékán Dr. Takács László tanszékvezető
10.50–11.30	Plenáris előadás Dr. Maróth Miklós, az MTA rendes tagja: <i>Theológia és filozófia a késő ókorban</i>
11.30–12.00	Vernissage Nemeskéri Dorina és Liszi János kamarakiállítása (megnyitja: Pataki Elvira)
12.00–14.00	Ebédszünet
14.00–15.40	Antik görög irodalomtörténet I. Elnök: Bolonyai Gábor Karsai György: <i>Miért éppen ezek a görög tragédiák?</i> (Médeia- és Antigoné-bemutatók a kortárs magyar színházban) Bélyácz Katalin: <i>Homéros, Goethe és Kodály</i> Nausikaája Pártay Kata: <i>Klytaimnéstra és Agamemnón találkozása Aulisban</i> Kárpáti András: <i>Paián a Dithüramboszhoz</i>
15.40–16.00	Kávészünet
16.00–17.20	Antik görög irodalomtörténet II. Elnök: Karsai György Gógl Írisz: <i>A hang minősége és szerepe az antik szónoklatban</i> Korompay Eszter: <i>A ritmus hangulata. Szófestés a görög–latin metrumok segítségével</i> Adorjáni Zsolt: <i>Kontrafaktualitás Pindarosnál</i>
17.20–17.40	Kávészünet

2024. MÁJUS 23. (CSÜTÖRTÖK)

BTK E Díszterem

- 17.40–19.40 **Antik római irodalomtörténet I.** Elnök: Gesztelyi Tamás
- Somfai Péter: *Grave Martis opus – Mars tevékenységének lucretiusi és catullusi intertextusai az Aeneis 8. énekében*
- Hegyi W. György: *Res Italas. Aeneas pajzsa és a történelem*
- Dobos Barna: *A történelem vége? – Múltreprezentációk Ovidius Fasti című művében*
- Kozák Dániel: *Heyne Aeneis-kommentárja(i) és a Vergilius-értelmezés új korszaka*
- Ferenczi Attila: *A Satyricon első versbetéte*

19.40– **Fogadás**

2024. MÁJUS 23. (CSÜTÖRTÖK)

BTK E 205–206

- 14.00–15.40 **Epigraphika I.** Elnök: Illés Imre Áron
- Szabó Ádám: *Vallásigazgatás Pannoniában*
- Berecz Gábor: *A Legio II Adiutrix irodalmi és feliratos forrásainak korreláció-analízise*
- Gyuriczáné Boczkó Ágnes: *Miről árulkodik a Hosszúfalú mellett megtalált sírkő? (A pannoniai gyermeksírok nyomában)*
- Lengyel Rita: *καὶ αὐτὰ οὐκ ἄνθρωποι μόνον ἀλλὰ καὶ θεοὶ εὐρίσκονται: Isten-örökösök nyomában*
- 15.40–16.20 **Kávészünet**
- 9.50–11.10 **Epigraphika II.** Elnök: Szabó Ádám
- Kovács Péter: *Hogyan lett a CIL-ből RIU?*
- Kató Péter: *Feliratállítás a hellénisztikus polisokban: három esettanulmány*
- Illés Imre Áron: *A nominatio jelentéstartamának változásai a római birodalomban*
- Fábián Boglárka: *Acquincumi istenszobrok*

2024. MÁJUS 23. (CSÜTÖRTÖK)

BTK E 401

- 14.00–16.30 **Egyiptológia I. Jubileumi szekció** Elnök: Irsay-Nagy Balázs
Bács Tamás: *Uralkodóképmások a késő-ramesszida kor király- és magánírjaiban: néhány gondolat*
Fábián Zoltán Imre: *Unisz-anh sírjáról (TT 413) 2024-ben*
Vasáros Zsolt: *Egykortól-napjainkig és tovább: 3500 év teranatómiája egy thébai síregyüttes példáján*
- 15.00–15.10 **Szünet**
- 15.10–16.30 Jasper Kata: *Néith és Szelket istennők mondásai a TT 65-ben. A thébai sírfeliratok kutatásának jövőbeli lehetősége*
Egedi Barbara: *Naphimnuszok egy thébai temetőből*
Fullér Andrea: *Az őrzők – sólyomalakú ajtódíszek a thébai nekropoliszból*
- 16.30–16.50 **Kávészünet**
- 16.50–19.20 **Egyiptológia II.** Elnök: Bács Tamás
Irsay-Nagy Balázs: *Négy forrás a Ptolemaiosok trónralépéséről*
Orosz Adrienn: *Egy fejtámasztöredék azonosítása a Louvre Egyiptomi Gyűjteményében*
Horváth Zoltán: *Zárt kontextusok és nyitott kérdések: középbirodalmi alapítási depozitok El-Lahunban*
- 17.50–18.00: **Szünet**
- 18:00–19.20: Priskin Gyula: *A hold ábrázolása a denderai Oziris-kápolnában*
Simon Rita: *A nyugati oázisok tiszteletteljes ajándékai*
Szalka János: *A maat jelenléte és jelentősége az ókori egyiptomi uralkodók neveiben*

2024. MÁJUS 23. (CSÜTÖRTÖK)

BTK E 406

- 14.00–15.40 **Kultúra és vallás a későantikvitásban** Elnök: Tóth Judit
Csízy Katalin: *Marcus Aurelius alakja Iulianus császár életművében*
Tóth Orsolya: *Symmachus ajánlólevelei a testvérének, Celsinus Titianusnak írt levelek tükrében*
Óbis Hajnalka: *Desidia lectionis - Adalék a Vallomások korabeli befogadástörténetéhez*
Hamvas Endre: *Nekromancia, füstölők és toxikus keverékek a Picatrixban – elmélet és gyakorlat kérdése egy mágikus szövegben*
- 15.40–16.00 **Kávészünet**
- 16.00–18.00 **Bizantinológia** Elnök: Zsupán Edina
Farkas Zoltán: *Michael Psellos szövegmagyarázatai*
Kovács István: *Mikor született I. Manuél Komnénos bizánci császár?*
Prohászka Péter: *Bizánci pénzek a Kárpát-medencében – egy projekt részeredményei*
Tóth Anna Judit: *A bizánci források recepciója a koraiújkori magyar történetírásban*
Delbó Katalin: *Nyitójelenetek a 12. századi bizánci regényekben*

2024. MÁJUS 24. (Péntek)

BTK E DÍSZTEREM

8.00–10.00	Antik római irodalomtörténet II. Elnök: Ferenczi Attila Tuhári Attila: <i>Inkongruens elemek Juvenalis 3. szatírjában</i> Kulin Veronika: <i>Görög jóskok a római hagyományban – Statius Thebaisának jóslásjelenete</i> Beszkid Judit: <i>Orpheus dala Valerius Flaccusnál</i> Darab Ágnes: <i>Plinius Maior kétezredik éve</i> Karácsony Dávid: <i>Nemesianus költészete a későcsászárságkor római irodalmának tükrében</i>
10.00–10.20	Kávészünet
10.20–12.20	Antik Filozófia I. Elnök: Lautner Péter Bárány István: <i>Az Atlantis-történet és a platóni Timaios-Kritias dramaturgiája</i> Rosta Kosztasz: <i>Paradeigma és politeia: az Állam átértelmezése</i> Mohay Gergely: <i>Platón a szolidaritásról</i> Simon Attila: <i>Aristotelés Sapphót olvas (Rh. 1367a6–9 és bizánci kommentárjai)</i> Héthelyi Máté: <i>Mozdulatlan mozgatók és befolyásolatlan okok</i>
12.20–14.00	Ebédészünet
14.00–15.40	Antik Filozófia II. Elnök: Simon Attila Czeti István: <i>Halikarnassosi Dionysios és az epikureus filozófia</i> Németh Attila: <i>Epikuros és az idő fogalmai</i> Szekeres Csilla: <i>Publici mores – boni mores: a sztoikus filozófus viszonya a társadalomhoz Seneca filozófiai műveiben</i> Frazer-Imregh Monika: <i>Marsilio Ficino theurgikus-újplatonikus magyarázatai a talizmánok működéséről a De vita harmadik könyvében</i>
15.40–16.00	Kávészünet
19.00–	Jacopo Peri: Euridice – barokk operaelőadás Bali János művészeti vezetésével

2024. MÁJUS 24. (Péntek)

BTK E 205–206

8.00–9.40	Görög történelem és régészet I. Elnök: Patay-Horváth András Johácz Szilvia: <i>Új eredmények a késő-archaikus athéni feketéalakos kerámiaműhelyek marketingstratégiájának kutatásában</i> Párkányi Bence: <i>Tömegtermelés és tucataruk – módszertani és terminológiai kérdések a feketéalakos athéni kerámia marketingstratégiájának kutatásában</i> Munding Márta: <i>Miben hasonlít Alexandros Semiramisra, avagy hogyan jelenik meg a legendás uralkodónő az Alexandros-történetírásban?</i> Schiller Vera: <i>Erechtheus – Erichthonios: Athén ősiségének és legyőzhetetlenségének mitikus jelképe</i>
9.40–9.50	Kávészünet
9.50–11.10	Görög történelem és régészet II. Elnök: Kovács Péter Patay-Horváth András: <i>Pelops pléxippos és Taraxippos kultusza Olympiában</i> Németh György: <i>Az antik átoktáblák befogadástörténete</i> Gradwohl Edina: <i>Vérző betegek</i>
11.10–11.20	Kávészünet
11.20–12.30	Görög történelem és régészet III. Elnök: Németh György Bajnok Dániel: <i>A félelemkeltés mint taktika az athéni törvényszéken</i> Seres Dániel: <i>Az oligarchia szerepe Démosthenés Timokratés és Leptinés elleni beszédeinek érvrendszerében</i> Krén László: <i>A bikavérrel történő mérgezés antik toposának eredete</i>
12.30–14.00	Ebédészünet
14.00–16.00	Római történelem és antik földrajz I. Elnök: Székely Melinda Góczon Tamás: <i>Cato politizálása és vagyoni helyzete: Pénz és hatalom összefüggései a Kr. e. első században</i> Téglásy Katalin: <i>Időtlen erények. Scipio Africanus ókort követő szerepei</i> Jancsovics Fanni: <i>Az ősök hiánya mint retorikai kihívás a homo novus politikai legitimációjában</i>

2024. MÁJUS 24. (Péntek)

BTK E 205–206

Takács Levente: *Földmérés és jogalkotás a késő ókori Rómában*
Pap Levente: *A retorika művészete és a gyilkosság művészete: Cicero és a detektívregények kapcsolata – Steven Saylor esete Ciceróval*

16.00–16.20 **Kávészünet**

16.20–18.20 **Római történelem és antik földrajz II.** Elnök: Takács Levente

Székely Melinda: *Scythae, Serendivi, Aethiopes – népek és földrajzi helyek Plinius Maior 6. könyvében*

Fehér Bence: *Amometus nyomában a világ végén túl*

Sólyom Márk: *Marcellinus comes Krónikájának sztyepei népekkel kapcsolatos szöveghelyei*

Tóth László: *Tér és etnikai tisztogatás a római katonai gondolkodásban*

Kovács Ágota Johanna: *A római katonák zsoldjának és*

végkielégítésének vizsgálata Augustus uralkodásától

2024. MÁJUS 24. (Péntek)

BTK E 401

8.00–10.00 **Ókori kelet I.** Elnök: Stipich Béla

Orosz Adrienn: *Asszír királyi genealógia az OSZK latin nyelvű kézírataiban*

Földi Zsombor: *Az Electronic Babylonian Literature projekt*

Bácskay András: *„Az Ezida templom tulajdona, amely sok régi tábla és a (tudósok) értelmezése alapján íródott”. Egy késő babiloni orvosi tábla vizsgálata*

Csabai Zoltán: *Háború alulnézetből. Babilóni gazdasági források háborús évekből*

Vér Ádám: *Assur-ah-iddina adè-táblái*

10.00–10.20 **Kávészünet**

10.20–12.00 **Ókori kelet II.** Elnök: Vér Ádám

Nyitrai Mónika: *Macskafélék a Kr. e. 4. évezred végi és 3. évezredi Mezopotámia művészetében: Futó/ugró nagymacskákat ábrázoló szobrocskák a Musée du Louvre gyűjteményéből*

Papp György: *Labayu helye a fáraó dél-kánaáni vazallusai között*

Buhály Attila: *„A föld puszta volt, semmi sem volt ott felépítve”.*

Tájhasználat és uralkodói legitimáció Urartuban

Stipich Béla Tamás: *Új eredmények a hettita főváros régészeti feltárása során*

12.00–14.00 **Ebédészünet**

14.00–15.40 **Hebraisztika I.** Elnök: Zsom Dóra

Szántó Zsuzsanna: *Zsidók és Eleutheropolis – Kozmopolita élet a késő római Oxyrhynchosban*

Koltai Kornélia: *Irodalmiság és értelmezői kód a Targum Jonatánban*

Zsengellér József: *Médiapropaganda ókori módra, avagy hogyan lehetetlenítsük el vallási ellenfeleinket*

Laura Tashman: *Voices Unearthed: Unveiling the Roles and Realities of Jewish Women in Antiquity across the Middle East*

15.40–16.00 **Kávészünet**

2024. MÁJUS 24. (Péntek)

BTK E 401

16.00–17.20

Hebraisztika II. Elnök: Koltai Kornélia

Riszovannij Mihály: *Egy tudós-rabbi Jeromos-olvasatai – 150 év múltán*

Zsom Dóra: *Talmudi mágia a Kaufmann-gyűjtemény kézírataiban*

Dávid Nóra: *Döntések az Örökkévaló előtt – Megjegyzések az urim és tummim értelmezési lehetőségeihez*

2024. MÁJUS 24. (Péntek)

BTK E 406

9.00–10.20

Nyelvészet I. Elnök: Ittész Máté

Adamik Béla: *Etruria latin hangrendszerének története Augustustól*

Nagy Károlyig

Barta Andrea: *Artemis mágikus szöge*

Seres Dániel: *A h fonéma és a latin normatodat*

10.20–10.40

Kávészünet

10.40–12.20

Nyelvészet II. Elnök: Adamik Béla

Ittész Máté: *Cselekvést kifejező főnevek (nomina actionis) az indoeurópaiban*

Vágási Tünde: *A pannoniai szakrális feliratokon előforduló vulgáris istennevek és jelzők*

Paulus Nóra: *A latin magánhangzók kvantitásrendszerének átalakulására utaló mondatok a császárkori grammatikusok barbarismus-leírásaiban*

Nemes Szilvia: *Vulgáris latin jelenségek a Tabulae Pompeianae Sulpiciorum jogi dokumentumaiban*

12.20–14.00

Ebéd

14.00–16.00

Vallás-, művészet- és kultúrtörténet I. Elnök: Bajnok Dániel

Bencze Ágnes: *Zagreus Magna Graeciában? Hermeneutikai kalandozások egy tarentumi ábrázolási típus kapcsán*

Grüll Tibor: *Hiera graphé – Mitől szent egy szöveg?*

Lindner Gyula: *A vallási devianciáról ókori szemmel - Theophrastos és Plutarchos babonás embere*

Ruppert Fanni Alexandra: *„Orphikus-bakchikus” aranylemezek Krétáról*

Kapi Péter: *A gall vallási és intellektuális elitrétegek ábrázolása Strabón Geógraphika című művében*

16.00–18:00

Antik Filozófia III. Elnök: Németh Attila

Lautner Péter: *Philoponos kommentárja értelem és test szétválasztásáról az aristotelési De anima III 4 alapján*

Bene László: *A metafizikai érvelés alapjai: a kései Platón és Plótinus Guba Ágoston: Az érzékelés feltételei Plótinusnál*

Hangai Attila: *Anyagtalan tevékenységek Pseudo-Simplikios érzékelélméletében*

Kovács Dániel Attila: *Visszaemlékezés és önismeret Plótinusnál*

2024. MÁJUS 25. (Szombat)

BTK E DÍSZTEREM

8.30–10.10	Vallás-, művészet- és kultúrtörténet II. Elnök: Grüll Tibor Bolonyai Gábor: <i>Négykézláb – megjegyzések a gyermekábrázolások ikonográfiai hagyományához a Kr. e. 5. századi attikai vázákön</i> Szikora Patricia: <i>Mit jelent Phaidra neve? Egy késő antik mozaik üzenetei</i> Turcsán-Tóth Zsuzsanna: <i>Több-e a kultuszszobor, mint az alkotóelemeinek összessége?</i> Barna Ferenc: <i>Nicomedia – a lokális pénzverés aspektusai</i>
10.10–10.30	Kávészünet
10.30–12.30	Vallás-, művészet- és kultúrtörténet III. Elnök: Turcsán-Tóth Zsuzsanna Ebedli Viktória: <i>A trójai mondakör a gensék eredettörténetében a Kr. e. 1. századig</i> Marton Máté: <i>Apollo mindig legyőzi Marsyast: politika és reprezentáció a Kr. e. 1. század eleji Rómában</i> Magdus Tamás: <i>Robigalia: Egy különleges áldozat politikátörténeti és vallástörténeti aspektusai</i> Odrobina László: <i>Az első századok „keresztény” házasságai a római és a rabbinikus jog keretrendszerében</i> Mihálykó Ágnes: <i>Egy ókeresztény exorcizmus skorpiócsípés és kígyómarás ellen</i>
12.30–	Ebéd

2024. MÁJUS 25. (Szombat)

BTK E 205–206

8.30–9.50	Utóélet I. Elnök: Krupp József Csehy Zoltán: <i>Antik metrumok, mai versvilág</i> Polgár Anikó: „Íme Horatius elvtárs I/16. sorszámú dala”. <i>A Horatius-vita a háttéranyagok tükrében</i> Vámos Violetta: <i>A Daphné-történet lélektani szerepe Vörösmarty Mihály műveiben</i>
9.50–10.10	Kávészünet
10.10–11.30	Utóélet II. Elnök: Csehy Zoltán Pataki Elvira: <i>Hellenisztikus virágok. Biopoétika és paideia R. Barthes En Grèce című írásában</i> Krupp József: <i>Az Amor és Psziché-történet alakváltozatai Borbély Szilárd Halotti Pompájában</i> Szabó Ferenc Krisztián: <i>Cornelius Nepos helye és szerepe a hazai oktatásban</i>
11.30–	Ebéd

2024. MÁJUS 25. (Szombat)

PRÍMÁSI LEVÉLTÁR

Szent adalbert központ
Szent István tér 10.
Földszint, fogadóterem
Ezen szekció a Prímási Levéltár
közreműködésével valósul meg

9.00–10.20

Középkor és Neolatin irodalom Elnök: Szovák Kornél

Kintli Dorka: *Brunchilde és Fredegund ábrázolásai a Meroving-kori krónikákban*

Jankovits László: *Egy hegyen túli zsánerkép: Janus Pannonius a vadkanról és a szarvasról*

Posta Anna: *Nicodemus Frischlin latin nyelvű Dido-tragédiája*

10.20–10.40

Kávészünet

10.40–12.20

Középkor és Neolatin irodalom Elnök: Jankovits László

Lázár István: *Egy magyar jezsuita javaslatai az „eretnekségek kiiktatásáról” a 16–17. század fordulóján*

Molnár Annamária: *16. századi magyar politikai viszonyok egy ferrarai szemével – Celio Calcagnini De concordíája*

Kőrösi Imre: *Jallosics András, egy 19. századi neolatin papköltő*

12.30–

Ebéd